

Bruselj, 27. marec 2023
(OR. en)

7808/23

Medinstitucionalni zadevi:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 155
ENV 304
CLIMA 158
IND 147
RECH 111
COMPET 264
ECOFIN 281
CODEC 475

DOPIS

Pošiljatelj:	Odbor stalnih predstavnikov (1. del)
Prejemnik:	Svet
Št. dok. Kom.:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
Zadeva:	Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev) Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o notranjih trgih obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev) – splošni pristop

I. UVOD

1. Komisija je 15. decembra 2021 predložila predlog direktive o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika ter predlog uredbe o notranjem trgu obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (v nadaljnjem besedilu: sveženj o plinu) kot nov okvir EU za razogljičenje trgov plina, spodbujanje uporabe vodika in zmanjšanje emisij metana.

2. Cilj svežnja o razogljičenju trgov vodika in plina je omogočiti razogljičenje porabe zemeljskega plina, vzpostaviti regulativni okvir za posebno infrastrukturo za vodik in trge vodika ter celostno načrtovanje omrežja. Določa tudi pravila za potrošnike in povečuje zanesljivost oskrbe.

II. STANJE

1. Češko predsedstvo je julija 2022 začelo pogajanja o predlogih v Delovni skupini za energijo, nato pa jih je švedsko predsedstvo nadaljevalo v prvem četrtletju leta 2023. Predsedstvo je na podlagi teh razprav predložilo sedem revizij uredbe in direktive.
2. O predlogih je 25. oktobra 2022 v Luxembourg razpravljal tudi Svet PTE (energija), pri čemer je bil glavni poudarek na razvoju trgov vodika, tarifnih popustih za vodik, obnovljivih in nizkoogljičnih plinov ter primešavanju vodika v sistem zemeljskega plina. Ministri in ministrice so predsedstvu dali politične smernice in določili usmeritev za nadaljnje delo.
3. Splošni pristop bi moral biti oblikovan na podlagi sedanje sedme revizije iz dokumentov 7556/23 in 7557/23. Novo besedilo je označeno s **kreplem tiskom**, črtani deli pa z [...].

III. DELO V EVROPSKEM PARLAMENTU IN DRUGIH ORGANIH UNIJE

1. V Evropskem parlamentu je glavni odgovorni za oba dosjeja Odbor za industrijo, raziskave in energetiko (ITRE). Poročevalec za uredbo je poslanec Evropskega parlamenta Jerzy Buzek (PPE, Poljska), za direktivo pa Jens Geier (S&D, Nemčija). Parlament je obe poročili sprejel 16. februarja 2023.
2. Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje o predlogu sprejel 19. maja 2022, Evropski odbor regij pa 12. oktobra 2022.

IV. GLAVNI ELEMENTI KOMPROMISNEGA PREDLOGA PREDSEDSTVA

1. Države članice so podprle način upoštevanja orientacijske razprave Sveta PTE in razprav Delovne skupine za energijo pri delu v zvezi s sedmimi revizijami obeh predlogov.
2. Povzetek najpomembnejših sprememb:

Kar zadeva uredbo:

- a) V členu 3 je bilo v okviru tržnih načel pojasnjeno, da si bodo podjetja, ki poslujejo v istem sistemu vstopno-izstopnih točk, lahko izmenjevala pline na virtualnih trgovalnih točkah ali fizično na povezovalnih točkah.
- b) V členih 5(6) in 7(7) ter v uvodni izjavi 70a je bila uvedena nova izjemna določba, na podlagi katere lahko države članice sprejmejo sorazmerne ukrepe za začasno omejitev vnaprejšnjih ponudb katerega koli posameznega uporabnika omrežja za zmogljivosti na vstopnih točkah in na terminalih za UZP za dobavo iz Ruske federacije in Belorusije.
- c) Kar zadeva certificiranje operaterjev skladiščnih sistemov, je bilo besedilo iz uredbe o skladiščenju plina, sprejete junija 2022, vključeno v novi člen 13b. V zvezi s tem dodatkom je bil v členu 15 dodan nov odstavek 3, v skladu s katerim se lahko za podzemna skladišča plina in obrate za UZP uporabi 100-odstotni popust za tarife za prenos in distribucijo na podlagi zmogljivosti.
- d) V členu 16 je bilo uvedeno razlikovanje med tarifnimi popusti za obnovljive in nizkoogljične pline v sistemu zemeljskega plina s tarifami, določenimi v višini 100 % oziroma 75 %. Vključena je bila možnost, da se nacionalni regulativni organi odločijo za neuporabo popustov ali da določijo nižje popuste, s čimer se upoštevajo pomisleki tistih držav članic, ki imajo v mešanici energijskih virov velik delež obnovljivih/nizkoogljičnih plinov ali ga pričakujejo oziroma ki utegnejo imeti pomisleke glede morebitnega vpliva na čezmejni pretok.

- e) Člen 19 o čezmejnem usklajevanju glede kakovosti plina v sistemu zemeljskega plina se zdaj uporablja samo za mešanice vodika, pri katerih vsebnost vodika, primešanega v sistemu zemeljskega plina, ne presega 2 vol. %. Pri reševanju morebitnih sporov v zvezi z omejitvami čezmejnih pretokov, ki so posledica razlik v primešavanju vodika v sistemu zemeljskega plina, bodo lahko zadevni nacionalni regulativni organi sprejemali skupne usklajene odločitve. Ta rešitev je posledica dvoma več držav članic glede mešanja, hkrati pa še vedno zagotavlja neoviran čezmejni pretok plina. Cilj uredbe je, da se na ravni EU ohrani usklajen pristop glede kakovosti plina, vključno z vsebnostjo kisika in mešanjem.
- f) V členu 20b o skupnih specifikacijah za biometan je bilo pojasnjeno področje uporabe tega člena.
- g) Kar zadeva člen 67 (spremembe uredbe o zanesljivi oskrbi z energijo), so bile nekatere določbe ocenjene za zastarele in so bile zato črtane. Napisane so bile pred energetske krizo, od takrat pa sta jih nadomestila nujna uredba Sveta o krepitvi solidarnosti z boljšim usklajevanjem nakupov plina, zanesljivimi referenčnimi cenami in čezmejno izmenjavo plina ter delo Komisije v zvezi s platformo za nakup plina. Poleg tega so številne delegacije menile, da zaradi še vedno trajajoče krize še ni čas za podrobne spremembe zakonodaje o zanesljivosti oskrbe.

Kar zadeva direktivo:

- a) Novi uvodni izjavi 35a in 36a natančneje določata podobnosti in razlike med skupnostmi na področju energije iz obnovljivih virov (v skladu z direktivo o energiji iz obnovljivih virov) in energetske skupnosti državljanov (v skladu z direktivo o plinu).
- b) Uvodna izjava 70 je bila pojasnjena, da se zagotovi, da določbe o horizontalnem ločevanju za vodik iz člena 63 ne pomenijo funkcionalnega ločevanja upravljanja ali ločevanja vodstva ali osebja, zato se lahko sinergije med operaterji omrežij, kot so skupne storitve in strukture upravljanja, v celoti ohranijo.
- c) V primeru opredelitev iz člena 2:
 - Kot odgovor na pomisleke držav članic, da opredelitve nizkoogljičnih virov v odstavkih (10) do (12) niso bile dovolj natančne glede cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 70 %, je bil dodan primerjalnik za fosilna goriva (kot je določeno v direktivi o energiji iz obnovljivih virov).
 - Opredelitev „sistema vstopno-izstopnih točk“ v odstavku (53) je bila bistveno spremenjena zaradi večje jasnosti glede dostopa do proizvodnih obratov ter vloge operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov.
- d) Dodan je bil nov člen 4a kot odgovor na zahteve držav članic v zvezi z javnimi posegi pri določanju cen v primeru krize zaradi zemeljskega plina.
- e) V členu 8 je bilo določeno, da bodo države članice za namene certificiranja obnovljivih in nizkoogljičnih plinov od gospodarskih subjektov zahtevale, da izpolnjujejo trajnostna merila in merila za prihranek emisij toplogrednih plinov, kot so določena v direktivi o obnovljivih virih energije.

f) Kar zadeva določbe o odjemalcih:

- V členu 11 je bilo pojasnjeno, da bodo odjemalci v primeru združenih ponudb posamezne storitve iz pogodbe lahko prekinili, in tudi, da bodo odjemalci svoje pogodbe o dobavi plina lahko prekinili v zelo kratkem času.
- Dodan je bil nov člen 11a, da se zagotovijo zadostna pravila o varstvu odjemalcev v primeru postopnega opuščanja zemeljskega plina. Določeno je bilo tudi, da je treba upoštevati potrebe ranljivih odjemalcev ali odjemalcev, ki jih je prizadela energetska revščina.
- Državam članicam je bila omogočena prožnost pri ustanavljanju energetskih skupnosti državljanov iz člena 14. Poudarjen je bil tudi lokalni vidik teh skupnosti. Da bi poudarili vlogo gospodinjstev, jim je poleg tega dodeljenih vsaj 15 % glasovalnih pravic.
- V členu 15 je bilo pojasnjeno, katera vrsta odjemalcev bi morala imeti možnost elektronskega prejemanja računov in informacij o obračunu.
- V členu 17 (podobno kot v členu 16 v zvezi z zemeljskim plinom) je bila dodana določba, ki državi članici omogoča, da obveznost uvedbe pametnega merilnega sistema v vodikovem sistemu poveže z analizo stroškov in koristi.
- V členu 20 je bilo predlagano pojasnilo, da lahko država članica gospodinske odjemalce, ki za ogrevanje ne uporabljajo plina, izvzame iz zahteve po konvencionalnem števcu za zemeljski plin. Izvzetje je bilo razširjeno tudi na stavbe, v katerih so večina potrošnikov gospodinjstva, ki uporabljajo plin na tak način.

- g) Predlog Komisije je v členu 31 vključeval uvajalno fazo za razvoj trgov vodika do leta 2030, nato pa bi se uporabljala podrobnejša pravila. Vendar je bila prehodna faza za elemente zasnove trga vodika podaljšana do konca leta 2035, da bi se upoštevali pomisleki, da trg vodika do leta 2030 ne bo dovolj zrel za izvajanje reguliranega dostopa tretjih strani. Določitev točnega datuma tudi povečuje predvidljivost za deležnike v primerjavi z mehanizmom pregleda.
- h) V členu 32 morajo države članice načeloma zagotoviti izvajanje sistema za dostop tretjih strani do vodikovih terminalov na podlagi pogodbenega dostopa. Vendar je bila dodana prožnost, v skladu s katero se lahko države članice odločijo tudi za uporabo reguliranega dostopa tretjih strani do vodikovih terminalov.
- i) Člen 34 v zvezi z zavrnitvijo dostopa in priključitve je bil razširjen z vključitvijo določbe, v skladu s katero lahko država članica operaterju prenosnih sistemov ali operaterju distribucijskih sistemov dovoli, da zavrne dostop (ali ga odklopi) za zagotovitev skladnosti z izvajanjem cilja podnebne nevtralnosti v skladu s podnebnimi pravili EU.
- j) Člen 46(2) je bil spremenjen tako, da državam članicam daje diskrecijsko pravico, da odgovornost za vzpostavitev čezmejnih povezav poverijo le določenim operaterjem vodikovih omrežij.
- k) Člen 47 o odstopanjih od nekaterih obveznosti za obstoječa vodikova omrežja je bil spremenjen, pri čemer je bila zlasti odpravljena časovna omejitev za odstopanja, hkrati pa vključen tržni preskus, s katerim nacionalni regulativni organ ugotovi, kdaj naj bi odstopanje prenehalo veljati.

- l) Člen 48 o geografsko omejenih vodikovih omrežjih je bil razširjen, da se omogoči odstopanje od nekaterih obveznosti za omrežja izoliranega ali distributivnega značaja, kar zagotavlja podoben okvir kot za distribucijska plinska omrežja. Dodan je bil nov pogoj, ki nadomešča „enotno omrežno povezavo“. Možnost, da nacionalni regulativni organi odvezamejo ugodnost odstopanja, je zdaj bolj omejena.
- m) Pojasnjen je bil člen 49 o vodikovih povezovalnih plinovodih s tretjimi državami. V revidirani različici je navedeno, da morajo države članice pred začetkom delovanja takega povezovalnega plinovoda ali pred tem, ko nameravajo vzpostaviti takšno povezavo, skleniti mednarodne sporazume ali medvladni sporazum v skladu s členom 82.
- n) Kar zadeva poročanje o razvoju vodikovega omrežja, kompromisno besedilo državam članicam omogoča prožnost pri uporabi člena 52 ali 51 pri poročanju o pregledu infrastrukture vodikovega omrežja, ki jo nameravajo razviti.
- o) V členu 53 o financiranju čezmejne infrastrukture za vodik je v kompromisnem besedilu navedeno, da projekti vodikovih povezovalnih plinovodov, razen projektov skupnega interesa, krijejo svoje stroške in se lahko financirajo prek tarifnega sistema. Pripravijo lahko tudi projektni načrt, vključno z zahtevkom za čezmejno dodelitev stroškov. Člen 6 uredbe je bil ustrezno spremenjen.

- p) V členu 62 so prvotni predlogi Komisije za vertikalno ločevanje operaterjev vodikovih omrežij vključevali prenehanje uporabe modela ločevanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema do konca leta 2030 in razpoložljivost modelov neodvisnega operaterja sistema in neodvisnega operaterja prenosnega sistema samo za vodikova omrežja, ki so ob začetku veljavnosti svežnja o plinu v lasti vertikalno integriranih podjetij.

Model ločevanja lastništva je bil ohranjen kot privzeti model ločevanja, vendar je bil člen 62(4) preoblikovan, da bi zagotovili večjo prožnost pri imenovanju subjekta, ki bo deloval kot integrirani operater vodikovega omrežja v skladu s pravili neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Operaterji vodikovih omrežij lahko izkoristijo tudi odstopanja za obstoječa vodikova omrežja in geografsko omejena vodikova omrežja (člena 47 in 48), katerih uporaba je bila poenostavljena.

- q) Člen 80 je bil spremenjen, da bi spremenili okoliščine, v katerih lahko države članice, ki niso neposredno povezane s povezanim sistemom katere koli druge države članice, odstopajo od posebnih določb direktive. V istem členu je bilo za Luksemburg uvedeno odstopanje od ločevanja, da bi se upošteval njegov sedanji regulativni okvir na trgih s plinom in električno energijo. V novem členu 80a je bilo določeno dodatno odstopanje za posebne okoliščine Estonije, Latvije in Litve.

V. **ZAKLJUČKI**

1. Glede na navedeno naj Svet preuči kompromisno besedilo predsedstva iz dokumentov 7556/23 in 7557/23, razpravlja o vseh nerešenih vprašanjih, ki so jih izpostavile delegacije, ter doseže dogovor o splošnem pristopu Sveta za prihodnja pogajanja z Evropskim parlamentom.